
På den usikre siden

BOKOVERSIKT

”Risiko har det til felles med hyperbler og rødvinsflekker at de kan gå mot null, men sjelden utrykkes fullstendig,” skriver professor Dag S. Thelle innledningsvis i boken. De øvrige forfatterne er stipendiat i vitenskapsteori Vidar Enebakk, professor i samfunnsvitenskap Gunnar Breivik, professor i kognitiv psykologi Karl Halvor Teigen og førsteamanuensis i samfunnspsykologi John-Arne Skolbekken.

Baksideteksten annonserer forfatterens innfallsvinkler til risikobegrepet: ”Risiko er noe som kan studeres historisk, defineres og beregnes matematisk, oppleves psykologisk, utfordres fysisk og anvendes politisk.” Dette er med andre ord en bok som gaper høyt, men uten at det ender i et gjesp.

Boken er gitt ut på Cappelen Akademisk forlag. Det betyr at den henvender seg til et bredt publikum, den såkalt opplyste allmennhet. Risiko er norsk dagligtale. Samtidig er det en kategori som de fleste forholder seg til mer spesifikt i yrkessammenheng.

Jeg synes denne boken er et glimrende eksempel på populærvitenskap på høyt nivå, samtidig som den byr på mye bra underholdning. Det er ok å ha det moro mens man blir litt klokere.

ElisabethSwensen

Seljord

Innledningskapitlet gir oss en innføring i risiko som idéhistorisk forestilling og fenomen. Vår oppfatning av risiko og sikkerhet er avledet moderniteten. ”Rikdomsproduksjonen er overskygget av risikoproduksjonen,” skriver den tyske sosiologen Ulrich Beck, forfatteren av boken *Risikogesellschaft* som er blitt en klassiker innen sitt felt. I kapittel 2 drøftes risikobegrepet i medisin og epidemiologi. Vi får repetert sentrale begreper – absolutt, relativ og tilskrivbar risiko – illustrert ved gode (til dels veldig morsomme!) eksempler som viser hvor lett det er å gjøre feilslutninger basert på observerte hendelser. Noe av det mest spennende i boken for undertegnede var kapitlet om risikopersepsjon. Hvorfor er jeg reddere for å fly enn for å kjøre bil, selv etter å ha krasjet to biler på under ett år? Etter å ha utforsket subjektiviteten og den intuitive logikken, byr forfatteren på en gjennomgang av ”hverdagsmetoder” for å evaluere sannsynlighet for at noe skal inntreffe, sannsynlighetsheuristikker. Risiko blir ofte assosiert med noe negativt. Samtidig oppsøker vi risiko i økende grad som kilde til spenning, fornyelse og mestring. ”Jakten på spenning” er viet et eget kapittel der fenomenet blir satt inn i et historisk evolusjonært perspektiv og analysert ut fra ulike psykologiske og kulturelle teorier. Avslutningskapitlet er en kritisk gjennomgang av risikoreduksjon slik den markedsføres og bedrives innen såkalt forebyggende medisin. Før i tiden gikk folk til lege når de var syke. Etter hvert tegner det seg en ny form for legesøkning der startpunktet er tilgang på behandling, oftest piller, for en mulig fremtidig sykdom. Gjennom dyktig markedsføring fremstår det som nærmest uansvarlig både av pasient, lege og det offentlige ikke å benytte seg av behandlingstilbudet.

Publisert: 20. mars 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 9. juni 2026.